

Hanna Valldén

Rehtori, Eskilstuna

Ruotsinsuomalaisuuteni kehitty työni kautta

Ylpeys. Se on sana, jolla Hanna Valldén kuvailee suhdettaan suomalaisiin juuriinsa. Hän muutti vanhempiensa kanssa kaksivuotiaana Eskilstunaan. Vanhempien ajatuksena oli palata Suomeen, kun tytär tulee kouluikänsä.

– No näyttää siltä, etten ole vielääkään tullut kouluikänsä, Hanna naurahtaa ja kertoo, että vanhemmat asuvat yhä vieläkin Ruotsissa.

Myös Hanna juurtui Eskilstunaan ja hän on jo ehtinyt tehdä pitkän uran koulumaailmassa. Hän työskenteli opettajana eri kouluissa ja opinto-ohjaajana Malmköpingissä. Työnkuvaan kuului myös hallinnollisia tehtäviä, ja pian alkoi kuulua kommentteja, että hänessä on rehtorin ainesta.

Samoihin aikoihin Eskilstunan ruotsinsuomalainen koulu etsi rehtoria, ja palaset loksahivat kohdalleen. Vuonna 2015 Hanna astui koulun ohjaksiin ja pääsi työskentelemään itselleen tärkeän suomen kielen parissa. Vuonna 2016 hänestä tuli myös esikoulu Pikku-Erkin johtaja.

– Kyllähän sitä silti joskus miettii, että kuinka tässä nyt näin kävi!

Suomen kieltä Hanna on vaalinut pienestä pitäen ja puhunut suomalaisuudestaan ylpeään sävyyn. Alussa hän koki identiteettinsä nimenomaan suomalaiseksi, mutta tunti vuosien saatossa olevansa yhä enemmän ruotsinsuomalainen. Tämä johtui osittain siitä, että ruotsinsuomalaisuudesta on viime vuosina alettu puhua entistä enemmän.

– Ja tietysti sekin on vaikuttanut, että teen työtä ruotsinsuomalaisten lasten kanssa. Koulussamme on toisen, kolmannen ja jopa neljännen polven ruotsinsuomalaisia, eikä osa lapsista ole edes koskaan käynyt Suomessa. Kaikkien vanhemmat eivät myöskään osaa suomea.

Vähemmistö- ja kielilaista huolimatta ollaan pahasti myöhässä. Väliin on jäänyt sukupolvia, jotka ovat kadottaneet kytköksen suomalaiseen taustaansa. Hanna korostaa, että koulun tehtävä on kasvattaa lasten juuria Suomeen ja tutustuttaa lapsia ruotsinsuomalaiseen identiteettiin. Työn suuria haasteita on kielen ja kulttuurin elvyttäminen.

Kun Hanna aloitti koulun rehtorina, hän halusi, että heti koulun sisään astuessa huomaa saapuneensa kaksikieliseen kouluun. Hän rohkaisee lapsia uskomaan, että he voivat päästä elämässään miten pitkälle tahansa, ja siinä heillä on lisävoimana suomen kieli.

– On tärkeää, että lapset kokevat voivansa saada hyötyä kielestä.

Kulttuuria opitaan koululla teemaviikkojen, tapahtumien ja juhlien kautta. Kuluneena vuonna on järjestetty muun muassa Lahden hiihtokisat ja rusettiluistelua, joiden kautta lapset pääsivät tutustumaan suomalaisiin hiihtäjiin, luistelijoihin ja musiikkiin. Tänä vuonna juhlitaan myös perinteisiä itsenäisyyspäivän linnanjuhlia.

– Lasten pitää saada tutustua suomalaiseen nykykulttuuriin. Emme voi kasvattaa heitä ruotsinsuomalaiseen identiteettiin Jamma Tuomisen tai vastaavan vanhemman kulttuurin kautta.

Hanna korostaa, että koulun tulee elää nykyajassa. Opinajo on hänen johdolla kehittyneempi ja oppilasmäärä kasvanut, mutta paikoilleen ei saa jäädä. Tietotekniikka on yksi keskeinen painotuspiste, ja yksi tärkeä kehitysaskel on myös ollut esikoulun yhdistäminen kouluun.

– Tämä tuo jatkuvuutta ja turvallisuudentunnetta. Monet lapset haluavat jatkaa esikoulusta ruotsinsuomalaiseen kouluun.

Hän on halunnut antaa suomen kielen myös tyttärelleen, mutta ei koskaan pakottamalla. Tytär ei ole kuitenkaan aina halunnut puhua suomea, mutta nyt, kun hän on 17-vuotias, tilanne on toinen.

– Olin hänen kanssaan Tukholmassa Suomi 100-juhlassa. Siellä hän totesi olevansa ylpeä suomen kielen taidostaan. Se tuntui todella hyvältä.

Hannalle arki lasten kanssa on tapa pitää aktiivinen yhteys nykyruotsinsuomalaisuuteen ja peilata sitä kautta omaa identiteettiään. Oppimisen ilo ja lasten kehittymisen seuraaminen antavat voimaa.

– Parasta työssäni ovat lapset ja oppilaat, aina. Heidän takiaan toiminnan jatkuva kehittäminen on tärkeää, oppimisympäristöä voi aina parantaa.

Hannalle ruotsinsuomalaisen identiteetin kehittäminen on ollut pitkä prosessi. Hän kävi lapsena suomalaisen luokan, ja suomalaisuus oli yksinkertaisesti osa arkea. Lukion jälkeen oli haastavampaa pitää yllä kieltä ja kulttuuria. Tuolloin hän alkoi pohtia, mihin hän oikeastaan kuuluu. Vähemmistölain ja sen tuoman näkyvyyden kautta Hanna alkoi pohtia, että hän taitaakin olla ruotsinsuomalainen.

– Viisi vuotta sitten hankin kaksoiskansalaisuuden, ja silloin se jotenkin kolahti, minulla on mahdollisuus olla molempia, eikä toinen sulje pois toista. Juuri sitä ruotsinsuomalaisuus minulle on.

Haastattelu: Laura Santala

Valokuvat: Kai Kangassalo